

Nr 765

Av herrar **Arvidson** och **Lindkvist**, om litterär uppläsningssamhet i skolor och bildningsorganisationer.

Som ett led i strävandena att demokratisera vårt kulturliv har statsmakterna sedan slutet av 1950-talet planerligt befrämjat vårt folks estetiska skolning. Man har därvid beträtt många olika, delvis nya vägar. Skolväsendet har utbyggt, bl. a. i syfte att avskaffa bildningsklyftorna inom folket. Folkbildningsarbetet har erhållit ökat stöd. De estetiska institutionerna — bibliotek, museer, teatrar, orkestrar — har upprustats. Ett filminstitut har skapats. Landsorten har tillgodosetts genom att riksteatern fått större resurser, en rikskonsertbyrå inlett sin verksamhet och riksutställningar av konst börjat organiseras. Anslag utgår till inköp av konst för offentliga byggnader, och särskilda lån beviljas för konstnärlig utsmyckning av bostadsområden. Jämsides med strävandena att underlätta och vidga distributionen och konsumtionen av konstnärliga alster har arbetet gått ut på att förbättra de konstnärliga yrkesutövarnas livsbetingelser och arbetsvillkor.

Ytterst syftar alla dessa åtgärder till att berika livet för den enskilda människan, att ge henne den skolning och den förståelse och det intresse för de konstnärliga värdena som sätter henne i stånd att insiktsfullt tillgodogöra sig litteratur, bildkonst, tonkonst och scenkonst. Genom en höjning av smaken kan man på lång sikt vinna att människorna söker avspänning och vila, tröst och styrka hos den kvalificerade konsten i stället för hos den kolorerade veckopressen, tingeltangelmusiken och hötorgskonsten.

Viktigt är, att människorna kommer i direkt kontakt med konsten och gärna också med dess utövare. I storstäderna med deras teatrar, museer, utställningar och konserter har man lättare att uppnå en sådan kontakt. Det är svårare i landsorten, och speciellt på landsbygden. För att råda bot på detta missförhållande har riksteater-, rikskonsert- och riksutställningsverksamheten kommit till och utbyggt. Pågående utredningar avser ett fortsatt utbyggande.

Iögonfallande är, att medan scenkonsten, bildkonsten och tonkonsten på detta sätt tillgodosetts, det fjärde området, ordkonsten, lämnats utanför. Och ändå torde på just detta område kontaktbehovet vara störst och möjligheterna att tillgodose det uppenbarast.

Sedan någon tid existerar i Stockholm med utlöpare i landsorten det s.k. Författarcentrum, en organisation för författarna med uppgift att förmedla författartjänster till skolor, företag och organisationer av de mest skilda slag. I första rummet har det varit fråga om att förmedla uppläsningar av

författare. Dessa läser då ur egna verk eller berättar om dem. Verksamheten fick en god start och möts med stigande intresse bland avnämarna. Då denna aktivitet faller under rubriken arbetsförmedling, väntas den bli inordnad under arbetsmarknadsverket.

Till fjolårets riksdag inlämnade undertecknade en motion (II: 689) med begäran om utredning om litterär uppläsningens verksamhet av rikskaraktär i våra skolor och bildningsorganisationer. I sitt remissutlåtande över motionen skrev skolöverstyrelsen: »Den uppläsningens verksamhet som motionärerna vill se realiserad är synnerligen lovvärd och ligger helt i linje med skolans estetiska fostran, närmast litteraturläsningen. Programmen skulle säkert bli ett välkommet och stimulerande inslag i den reguljära undervisningen.» Skolöverstyrelsen ansåg sig dock inte själv kunna organisera verksamheten, vilket vi föreslagit som en möjlig lösning. Statsutskottet instämde med skolöverstyrelsen i sin värdering av vårt förslag. Enligt utskottets mening finns det »i och för sig anledning att överväga möjligheterna att organisera och finansiera en dylik verksamhet». Utskottet utgick emellertid ifrån att vederbörande myndigheter och organisationer skulle ha sin uppmärksamhet riktad på det uppslag som getts genom motionerna och ansåg sig inte böra förorda en utredning.

Några åtgärder av den art utskottet därmed avsåg har hittills inte avhört. Genom Författarcentrums verksamhet har frågan dock kommit i ett nytt läge. Det pågående arbetet inom två utredningar, som gäller rikskonsertverksamheten och riksutställningsverksamheten, gör det också angeläget att utreda frågan om ordkonstens ställning i den riksorganisationsverksamhet på de tre övriga områdena som nu växer fram och som avses att vara integrerad.

Vårt förslag innebär, att en riksomfattande verksamhet kommer till stånd på den litterära uppläsningens område, så utformad, att författare och skådespelare får tillfälle att om dagen i skolorna och eventuellt på företagen (arbetsplatserna), på kvällen i bildningsorganisationer och andra organisationer, som har intresse härför, framträda och presentera lyrik och litterär prosa. Särskilda turnéer bör anordnas, och då turnétruppen måste vara liten, oftast omfatta endast en person, är det möjligt att nå ut till den egentliga landsbygden, glesbebyggelsen inräknad. Man kan också kombinera verksamheten med riksteaterns turnéer, varvid skådespelare om dagarna kan ha uppläsningar i skolorna. Rikskonsertverksamheten kan inkludera uppläsning av detta slag. Riksutställningarna torde komma att erbjuda lämplig miljö för uppläsningar. Vidare bör det kunna vara en angelägen uppgift för biblioteken, även de mindre, att anordna författaraftnar för att skapa kontakt mellan bibliotekets kunder och författarna till de böcker dessa lånar. Samarbete bör ske med Författarcentrum.

En verksamhet av här antytt slag kräver statsanslag. Då frågan, speciellt

med hänsyn till integrationen med övrig riksomfattande konstnärlig verksamhet och med hänsyn till gällande lagbestämmelser om arbetsförmedling, är komplicerad, torde problemet kräva utredning.

Vi hemställer alltså,

att riksdagen hos Kungl. Maj:t anhåller om utredning beträffande organiserandet av en riksuppläsningsverksamhet i enlighet med vad i motionen anförs.

Stockholm den 25 januari 1968

Stellan Arvidson (s)

Oskar Lindkvist (s)
